N° 146. 1860.

MIDDELBURGSCHE COURANT.

Donderdag 6 December.

Deze courant verschijnt des dingsdags, donderdags en zaturdags.
Binnen deze gemeente en Vlissingen geschiedt de uitgave des avonds te voren ten 8 ure.
De abonnementsprijs per drie maanden is f 3, franco per post f 3,40.
De inzending van advertentien kan geschieden tot tien ure des morgens.

UITGEVERS: DE GEBROEDERS ABRAHAMS.

De prijs van gewone advertentien is 22 cent per regel; van huwelijks, geboorte, doodsbekendmakingen enz. van één tot zes regels f 1,50, voor elken regel daarboven 22 cent, met 35 cent zegelregt voor elke plaatsing. De betaling geschiedt kontant.
Buitengewoon groote letters worden berekend naar de plaats die zij innemen.

F. KLEEUWENS EN ZOON GOES BOEKHANDEL

Aankondigingen

VAN HET RIJK, PROVINCIALE EN GEMEENTEBESTUREN.

OPROEPING.

De commissaris des konings in de provincie Zeeland,

Verwittigt hen die ter benoeming als **werkbaas bij de calamiteuse polders in deze provincie** verlangen in aanmerking te komen, dat zij zich daartoe schriftelijk en op gezegeld papier binnen veertien dagen na de dagteekening dezer *bij hem behooren aan te melden*, met overlegging van hun geboorte-extract, ten blijke dat zij niet jonger dan 23 jaren en niet ouder dan 40 jaren zijn, alsmede van het bewijs dat zij Nederlander zijn.

Aan hen die deze vereischten bezitten, zal vervolgens tijd en plaats worden opgegeven voor een vergelijkend onderzoek hunner geschiktheid.

Dat onderzoek zal inzonderheid loopen over schrijven en rekenen, over de geschiktheid tot het zelf verrigten der verschillende soorten van dijkwerk, over de kennis van dijksmaterialen en over die der inrigting en werking van zeesluizen.

Middelburg, den 1 december 1860.

De commissaris des konings voornoemd,
R. W. v. LIJNDEN.

Binnenlandsche tijdingen.

Middelburg, 5 december.

Gisteren namiddag was de dienstdoende schutterij alhier op de groote markt onder de wapens gekomen, tot de installatie van de heeren jhr. mr. P. Damas van Citters, onlangs bij koninklijk besluit bevorderd tot 1en luitenant, jhr. mr. W. E. van Panhuys en mr. J. C. E. baron van Lijnden, benoemd tot 2e luitenants, en J. W. de Raad, benoemd tot 2en luitenant kwartiermeester.

Bij die gelegenheid had mede door den luitenant kolonel en kommandant de uitreiking plaats van de dezer dagen door Z. M. den koning toegekende eereteekens voor eervolle, langdurige werkelijke dienst bij de schutterij, aan de heeren J. P. van Vlavliet, kapitein, L. de Man en J. le Clercq, sergeanten majoor, en J. F. Liesoy, muziekant.

Bij de gisteren in de tweede kamer voortgezette behandeling van hoofdstuk V der staatsbegrooting (binnenl. zaken) is art. 92, aanleg van spoorwegen van staatswege enz., na door den minister van 13 op 10 millioen te zijn verminderd, aangenomen met 49 tegen 21 stemmen. Vooraf was een daarop door den heer Thorbecke voorgesteld amendement, om die som op drie millioen te bepalen, met 41 tegen 28 stemmen verworpen.

Heden zijn de volgende artikelen tot en met 142 aangenomen, nadat de vergadering zich met de navolgende amendementen had vereenigd: van den heer Olivier om art. 107 (Jaarwedden onderwijzers) met f 87,900 te verminderen; van den heer Heemskerk Az. om aan art. 108 (bijdragen aan de gemeenten voor lager onderwijs) f 30,000 bij te voegen; van den heer van Heukelom om met f 4000 te verminderen de kosten voor het Nederlandsch woordenboek en het insectenboek van den heer Wttewael, voorkomende onder art. 137.

Volgens bijzondere berigten van L'indépendance belge is de atmosfeer in Rome tegenwoordig ongeloofelijk drukkend; bij dag zou men geen pas door de straten kunnen doen, zonder over gendarmes en geregtsdienaars te struikelen; bij nacht zonder door benden roovers omsingeld te worden. Men beschuldigt het gouvernement van de poorten der gevangenissen wijd open gezet te hebben, òf omdat er geen middel meer bestond om de misdadigers te voeden, òf omdat men der bevolking schrik wil aanjagen. Het schijnt dat men tegenwoordig in de heilige stad bij het volle zonnelicht kan doodgeslagen worden, zonder dat zich eene hand uitstrekt om den moordenaar te grijpen. Is dit sombere berigt een onbe- [illegible] en moeten [illegible] woorden van dien optimistischen schrijver in het Zondagsblad, die naar aanleiding van Rome contemporaine van About dezer dagen een betrekkelijk zoo liefelijk tafereel ophing van den toestand der pauselijke residentie? Nieuwe, strenge maatregelen zouden, volgens de zelfde correspondentie, ten opzigte der universiteit van Rome zijn genomen. Men herinnert zich dat, een jaar geleden, naar aanleiding van eene demonstratie in vrijzinnigen geest, verscheidene studenten waren weggejaagd en gevangen gezet, en dat de voorwaarden van toelating aanmerkelijk gewijzigd waren. Thans is de toelating bijna geheel opgeheven, daar de volgende bepalingen zijn vastgesteld: 1. wanneer iemand als student wenscht te worden opgenomen, moet hij in een verzoekschrift aan den kardinaal-aartskanselier de lessen opgeven, welke hij wenscht bij *te wonen*; 2. terwijl hij tot nu toe ieder trimester afzonderlijk betaalde, moet hij voortaan de som welke over het geheele jaar loopt, *terstond bij zijne opname storten*; 3. *de portier der universiteit moet de studenten bewaken*; het minste oproerige woord zal met verbanning worden gestraft; 4. de zelfde straf zal *hem treffen, die met studenten durft spreken, die tot eene* andere afdeeling dan de zijne behooren; 5. niemand heeft het regt andere lessen bij te wonen, dan die, welke op zijne toela*tingskaart zijn genoemd*. Het gevolg van deze dolle maatregelen is, dat de studenten weigeren zich te laten inschrijven, terwijl het volk zich troost met de gedachte, dat het pauselijke gouvernement, die arme zieltogende, met veel geraas, in akeligen doodstrijd, in drukkende benaauwdheid, zijn laatsten adem uitstoot.

Volgens De tijd is door den paus tot ridder der orde van Pius IX benoemd, de sergeant majoor R. Schoemaker, van Tegelen bij Roermond, een der vier Nederlanders, die te Castelfidardo voor de regten der roomsch katholieke kerk in het vuur hebben gestaan en alleen voor de overmagt der Piemontezen zijn geweken. De heer Schoemaker, wiens dapperheid geroemd wordt, is weder naar Rome vertrokken tot verdediging der zaak van den paus.

Te Amsterdam heeft in den avond van 22 november jl. een allerbelangrijkste diefstal van gouden en zilveren voorwerpen plaats gehad, zonder dat men den dader of de daders tot nog toe op het spoor is kunnen komen.

Het provinciaal geregtshof in Zuidholland heeft maandag uitspraak gedaan in de zaak van *een der eigenaren uit de hoofd*steeg te Rotterdam, tegen die gemeente. Gelijk bekend is, had de regtbank te Rotterdam geoordeeld, dat de gemeente was *bevoegd, om stoep en hek, voor de woning van bedoelden* eigenaar staande, weg te ruimen tot aanleg van een trottoir, en des eigenaars vordering, dat die handelwijze zoude worden verklaard eene onregtmatige daad, afgewezen. Op het door den eigenaar ingesteld hooger beroep, heeft het hof beslist, dat de appellant heeft bewezen te zijn eigenaar van huis en kelder onder de stoep, en met vernietiging van het vonnis des eersten regters, alsnog toegewezen des appellants vordering tot schadevergoeding, tegen de gemeente Rotterdam gerigt.

De telegraafkabel, bestemd voor de nagenoeg 1200 zeemijlen lange lijn tusschen Singapore en Rangoon, wordt, voor rekening van het britsche gouvernement, vervaardigd in de werkplaatsen van Glass, Elliot & co. te Greenwich. De geleiding bestaat uit zeven ineen gedraaide koperdraden, die door eene zesvoudige bedekking van getah pertja geïsoleerd zijn en voorts door eene bekleeding van met palmolie gedrenkte hennep en ijzerdraad worden beschermd. De kabel wordt geladen in drie stoomschepen, welke binnen kort naar Singapore vertrekken. De firma Siemens en Halske, te Berlijn en Londen, is belast met de levering der seintoestellen en het beproeven van den kabel, zoo bij de vervaardiging als bij het leggen. Onder het daarbij werkzame personeel bevindt zich ook de heer H. Holboer, van Arnhem, hier te lande gunstig bekend als werktuigkundige en door zijne in 1859 uitgegeven afbeelding en beschrijving der seintoestellen en stroomloopen van den rijkstelegraaf.

De laatst uitgekomen Kladderadatsch zegt, aangaande de hervormingen in Frankrijk ten opzigte van het wetgevend ligchaam en den senaat, dat de vrijheid van deze staatsligchamen veel grooter is geworden. Vroeger hadden zij minder dan niets te zeggen, en thans zoo veel als niets.

Benoemingen en besluiten.

GEREGTSHOVEN. *Benoemd tot raadsheer in het provinciaal* geregtshof in Zeeland, mr. M. F. Lantsheer, thans regter in de arrondissements regtbank te Middelburg.

Kerk- en schoolnieuws.

Door de synodale commissie is berigt dat prof. ter Haar en de heer Beets, beide te Utrecht, hunne benoeming tot medewerkende leden der commissie voor de zaak van den vervolgbundel der evangelische gezangen hebben aangenomen.

— * In de dezer dagen gehoudene bestuursvergadering der vereeniging Zeeland, van het Nederlandsch onderwijzersgenootschap, is een algemeen reglement aangenomen van een contract tusschen zeeuwsche onderwijzers, om, bij overlijden, hunne naaste betrekkingen te verzekeren van eene toelage in eens. Op de aanstaande algemeene vergadering zal genoemd reglement aan de leden ter goedkeuring worden aangeboden.

Marine en leger.

Blijkens een bij het departement van marine ontvangen telegrafisch berigt, is de schout bij nacht H. Wipff, met Zr. Ms. fregat met stoomvermogen Zeeland, den 1 dezer van Smyrna naar Mahon vertrokken. Aan boord was alles wel.

— Zr. Ms. transportschip De heldin, onder bevel van den luitenant ter zee der 1e klasse P. Toutenhoofd, is den 3 dezer te Toulon aangekomen. Aan boord was alles wel.

— Uit Hellevoetsluis 1 december wordt aan de Amsterdamsche courant geschreven: Gisteren morgen is het tweede van de te Gouda gebouwde stoomflottillevaartuigen hier aangekomen. De Vecht en de Dommel zijn thans hier. Spoedig verwacht men ook de Linge en de Berkel, welk laatste schip *eerstdaags hier zal worden in dienst gesteld en waarover het* bevel zal worden opgedragen aan den luitenant ter zee 1e klasse P. van der Velden Erdbrink, terwijl nog een van de drie anderen ook spoedig in dienst zal komen.

Burgerlijke stand.

Middelburg.

Eerste huwelijks-afkondiging den 2 dezer: H. J. Hackenberg, jm. 28 j., met A. J. Matzinger, jd. 21 jaar. H. Varel, jm. 26 j., met G. J. van den Broeke, jd. 27 jaar.

Vlissingen, van 24 november tot 1 december.

Gehuwd: G. W. Kort, jm. 28 j., met J. Florisse, jd. 26 j. J. J. Jansen, jm. 26 j., met M. van der Gijp, jd. 23 jaar.

Bevallen: S. H. C. de Wit geb. Buyze, d. A. P. Belderik geb. Corveleyn, z. M. van Kleeven geb. Goedhart, z. J. Boogaard geb. Jobse, z. M. J. Kloprogge geb. Stecher, z. M. M. Meskes geb. Vinke, zoon.

Overleden: P. Loois, z. 7 w. A. Romijn, weduwn. 66 jaar. J. J. P. Krapels, d. 6 w. M. Wouters, vrouw van W. Louwerse, 58 j. J. C. Molenaar, jm. 66 j. J. C. Kamermans, d. 3 m. P. Adamse, z. 9 w. P. Smith, weduwn. 84 jaar.

Goes, van 24 november tot 1 december.

Gehuwd: W. F. Sandijck, jm. 21 j., met M. de Jonge, jd. 23 jaar. A. Bruinshoofd, jm. 26 j., met N. B. Versé, jd. 26 j. W. van Loon, jm. 26 j., met C. Muller, jd. 31 jaar.

Bevallen: A. van der Mark geb. van Boven, z. A. Reynhout geb. Boone, z. P. Molhoek geb. Meyler, d. R. de Koning geb. Cornu, z. A. P. de Groot geb. Sloover, z. J. Proos geb. de Nooijer, z. (levenl.).

Overleden: S. de Pan, jd. 70 jaar. E. Verwey, vrouw van J. Geluk, 37 j. J. Boeckling, jm. 24 jaar (te Macassar).

Zierikzee, van 24 november tot 1 december.

Bevallen: J. Cats geb. Vermeurs, dochter. M. Rinkler geb. Zwart, d. J. Schikker geb. van Neuzen, d. N. Rinkler geb. Doeleman, d. (levenl.) J. Verhulst geb. van Schelven, d.

Overleden: C. Flipse, jd. 47 j. P. H. Bosaans, d. 3½ m.

Hulst, van 15 tot 30 november.

Gehuwd: Arij Huissen, weduwn. van B. de Bruyn, 46 jaar, met Jud. de Waal, wed. L. van den Branden, 36 jaar.

Bevallen: J. Mariman geb. Lambrechts, d. P. C. Rotteveel geb. van Turnhout, z. V. van Homberg geb. de Jager, tweelingen, z. en d. P. Rombout geb. Loos, zoon.

Thermometerstand.

3 dec. 's av. 11 u. 40 gr.
4 „ 's morg. 7 u. 38 „ 's midd. 1 u. 46 gr. 's av. 11 u. 40 gr.
5 „ 's morg. 7 u. 38 „ 's midd. 1 u. 44 gr.

Staten generaal.

TWEEDE KAMER.

In de zitting van maandag is ingekomen eene missive van den hoogen raad der Nederlanden, met begeleiding van eene aanbevelingslijst van zes kandidaten, ter voorziening in de vacature, ontstaan ten gevolge van het overlijden van den heer mr. H. Provo Kluit. Op deze lijst waren geplaatst, de heeren mrs.: 1. Elias, raadsheer in het provinciaal geregtshof van Noordholland; 2. Schooneveld, advokaat-generaal bij genoemd hof; 3. Heemskerk Az., regter in de arrondissements regtbank te Amsterdam, lid van de tweede kamer der staten generaal; 4. 's Jacob, advokaat bij het provinciaal geregtshof en de arrondissements regtbank te Amsterdam; 5. de Vries, regter in de arrondissements regtbank te Amsterdam; en 6. Merens, kantonregter te Haarlem. De dag der benoeming van de kandidaten zal nader worden bepaald.

Daarna zijn de algemeene beraadslagingen voortgezet over hoofdstuk V der staatsbegrooting (departement van binnenlandsche zaken), en bepaaldelijk over art. 87 (subsidie van f100,000, zijnde de eerste twaalfjarige termijn voor de scheepvaartkanalen in Groningen.)

De heer *van Bosse* verklaarde zich zeer tegen de opname van deze hoogst belangrijke uitgave op de begrooting. Zijns inziens, en zonder de noodzakelijkheid dezer werken te betwisten, behooren zij toch bij eene afzonderlijke wet geregeld te worden.

Nadat de heer *Zijlker* en *de minister* dit artikel hadden verdedigd, terwijl ook nog andere leden er het woord over voerden, werd het verworpen met 40 tegen 23 stemmen.

Art. 89 „kosten van het toezigt op de spoorwegdiensten f 29,000," bestreed de heer *Olivier*, vooral ten gevolge van de verhooging van dit artikel. Hij vond alles wat betrekking had tot dit onderwerp veel te ruim ingerigt; de tractementen te hoog gesteld, en het personeel te uitgebreid. In plaats van zuinigheid te betrachten, scheen men het tegendeel te willen doen. Dit moest hij afkeuren, om welke reden hij voorstelde de som met f 9,000 te verminderen.

De heer *Dullert* besprak bij deze gelegenheid de spoorwegverbinding 's Hage — Gouda en Leyden — Woerden, en hij drong zeer aan op de nog van de regering omtrent dit onderwerp gevraagde inlichtingen.

De *minister van binnenlandsche zaken* bestreed ten krachtigste het voorgestelde amendement van den heer Olivier. Hij herinnerde hierbij aan de beraadslagingen over de wet op het toezigt der spoorwegen, en over de vorige begrooting. Was aanvankelijk slechts f 20,000 voor deze aangelegenheid gevraagd, die aanvrage was voorgedragen toen men nog geen genoegzame ondervinding had opgedaan. Wat nu aangevraagd werd, moest men als noodig beschouwen. Met de ontleding der onderscheidene onderdeelen van dit artikel kon hij zich niet vereenigen. Met gepaste zuinigheid had de regering het besluit der kamer, die bij amendement den raad van toezigt in het leven had geroepen, uitgevoerd. Hij trad daarbij in eenige bijzonderheden over den werkkring van den raad, die bij aanleg van staatsspoorwegen nog meer zou te doen hebben, dan aanvankelijk het geval zou geweest zijn. Hij verdedigde zich daarna tegen de beschuldiging van den heer Dullert. Aan de kamer was hier geene inlichting geweigerd, maar alleen aan sommige leden, en dit nog wel voor het oogenblik, zijnde door hem te kennen gegeven dat later de noodige mededeeling aan de kamer zal worden gedaan, als de tijd daarvoor rijp was, omdat bij de aangehaalde discussie de intentie was uitgekomen waarmede de inlichtingen gevraagd waren. Men wilde weten welk besluit omtrent de adressen genomen zou worden, en dienaangaande had nog geene beslissing kunnen vallen. Na het verleenen der concessie moest men die handhaven, zoo lang de concessionaris zich aan zijne verpligtingen hield. De Hollandsche ijzeren spoorwegmaatschappij voldeed daaraan tot heden, en deed zij het niet, dan zou omtrent de bedoelde adressen beslist worden, en daarvan aan de kamer mededeeling gedaan worden. Over gevoerd wordende onderhandelingen kon men de kamer geene inlichtingen geven. Hij hoopte dat men hiermede zou genoegen nemen.

Onderscheidene leden voerden mede nog over dit onderwerp het woord en bragten ook het toezigt op de spoorwegdiensten ter sprake. Ten slotte werd het amendement van den heer Olivier verworpen met 41 tegen 27 stemmen, en het artikel zelf onveranderd aangenomen.

Over art. 92, aanleg van spoorwegen van staatswege enz. f 13,000,000, voerde de heer *van Heukelom* het woord; hij wenschte dat aan de aangenomen spoorwegwet, welk tegenstander hij ook daarvan geweest was, behoorlijke uitvoering werd gegeven. Aanvankelijk zou op onderscheidene punten worden aangevangen; hij meende echter uit gewisselde stukken te moeten opmaken dat de regering op dit punt van gevoelen veranderd was en den arbeid niet overal gelijkelijk deed voortzetten. Daar de mededeelingen der regering hieromtrent niet duidelijk waren, wenschte hij deswege de noodige inlichtingen te ontvangen. Ook was hij onzeker of de regering de exploitatie regelen zou op de wijze als men in den aanvang gedacht had. De bedoelde regeling moest niet uitgesteld worden om meer dan eene reden. In het belang van den staat meende hij, was het noodig de exploitatie door particulieren te doen plaats hebben, en dan moesten deze voor het materieel zorgen. Hij hoopte niet dat men zich met die groote administratie zou belasten, waarvan men in andere landen de wrange vruchten plukte.

Het voorgedragen cijfer kwam hem te hoog voor, in verband met den korten termijn voor de uitgave bestemd. Op den lossen voet als nu die som toe te staan, daartoe kon hij niet besluiten; de regering moest daarbij aan eenige banden gelegd worden. Beter achtte hij op deze begrooting een lager cijfer uit te trekken en later eene suppletoire begrooting in te dienen.

De heer *van Nispen van Sevenaer* stond het denkbeeld eener splitsing van dit artikel in onderdeelen voor. Zekerheid moest er zijn, wat van elke lijn zou worden afgedaan; de mogelijkheid moest niet bestaan dat aan de eene of andere lijn met meer of minder ijver werd gewerkt. Gaarne zou hij zien dat eene begrooting wierd voorgelegd in dien zin dat men zou kunnen beoordeelen wat jaarlijks aan ieder daarvan zou besteed worden. Het denkbeeld van den heer van Heukelom om een verminderd cijfer uit te trekken, kon hij niet goedkeuren, daar dat den schijn zou kunnen hebben als of de kamer op een vroeger besluit zou willen terugkomen.

De heer *van Eck* beantwoordde de rede van den heer van Heukelom. Hij bestreed vooral het denkbeeld dat men moest uitstellen den aankoop van materieel. Bij de beraadslaging over de spoorwegwet was uitgemaakt dat de staat voor de aanschaffing van materieel zorgen zou. Ook kon hij zich niet vereenigen met het denkbeeld om aanvankelijk een klein cijfer uit te trekken, om later met eene grootere aanvrage te komen met eene uitgewerkte begrooting. Daar bij de aanvrage van groote sommen voor waterstaatswerken ook slechts globale cijfers worden opgegeven en toegestaan, zoo kon hij niet inzien, waarom men het zelfde niet bij dit onderwerp zou doen. Ten derde verzette hij zich tegen het gevoelen van den heer van Nispen van Sevenaer om het artikel in onderdeelen te splitsen, hetgeen tot moeijelijkheden leiden zou.

Buitenlandsche tijdingen.

Engeland.

Londen 3 december. Sedert eenige dagen hebben er tusschen Frankrijk en Engeland drukke onderhandelingen plaats gehad over de italiaansche aangelegenheden. Men wil weten, dat Engeland bij de fransche regering er op aangedrongen heeft, hare interventie te Gaëta te staken, zoo dat Sardinie onbelemmerd al die operatien tegen deze vesting zou kunnen aanvangen, welke in het belang eener spoedige overgave, dienstig geacht worden. Op die wijze, moet Engeland verklaard hebben, komt de italiaansche kwestie een stap nader tot hare vereffening. Frankrijk daarentegen moet van zijn kant van Engeland gevorderd hebben, dat het de bekende nota van lord John Russell zal verzachten. Tusschen beide vorderingen zou nu eene toenadering tot stand zijn gebragt, waarvan verder het gevolg moet zijn, dat Engeland en Frankrijk beide een gezant zullen accrediteren bij koning Victor Emmanuel, in welk feit de officieele erkenning van de faits accomplis zal opgesloten liggen.

— Nadat aan alle wettelijke formaliteiten betreffende de nijverheidstentoonstelling van 1862 thans voldaan is, zullen binnen kort de uitnoodigingen tot deelneming worden verzonden.

— In onze bladen vindt men eene belangrijke beschrijving van het gepantserde fransche oorlogsvaartuig La gloire. In deze beschrijving, welke geleverd is door den heer Hussey Vivian, lid van het huis der gemeenten, die het genoemde vaartuig onlangs te Toulon gezien heeft, maar te vergeefs verzocht heeft het ook van binnen te mogen bezigtigen, wordt dit schip als een hoogst gevaarlijk oorlogswerktuig voorgesteld, — bestand tegen de werking van het zwaarste geschut, — gewapend met een veertigtal kanonnen van het grootste kaliber, — onder aan den boeg voorzien van eene vooruitstekende snebbe van zwaar ijzer, waardoor het andere schepen in den grond kan stooten, — en voorzien van stoomwerktuigen van 1000 paardenkrachten, waardoor het eene vaart bezit, welke die der meeste oorlogs-stoomschepen overtreft. De berigtgever voegt er bij, dat de franschen nog vier dergelijke vaartuigen reeds te water hebben, en dat tien andere in aanbouw zijn.

— Sir Edmund Head, de gouverneur-generaal van Canada, die zich thans hier te lande bevindt, heeft sedert eenigen tijd bijna dagelijks conferentien met den hertog van Newcastle, welke betrekking moeten hebben op het plan om van de britsche kolonien in Noord-Amerika eene confederatie te vormen.

— De berigten uit New-York hier ontvangen, loopen tot 12 november. De besturen der banken te New-York hebben besloten om wissels op Londen te koopen, voor een bedrag van 2½ millioen dollars, met het doel om de markt te verligten; dit besluit heeft goede gevolgen gehad.

— The morning herald wijdt eene beschouwing aan het algemeen erkende feit, dat de slavenhandel in den laatsten tijd aanmerkelijk is toegenomen. Het blad wijt de schuld daarvan uitsluitend aan de Spanjaarden, ofschoon het bekend is dat deze in de Amerikanen, niet alleen uit Carolina, Louisiana en Virginie, maar ook van New-York enz., belanghebbende helpers vinden. Sedert den aanvang van 1860, zegt The herald, zijn niet minder dan 30,000 Afrikanen op Cuba ontscheept. De hebzucht is er niet mede tevreden, alleen negers op te vangen; 133 schepen met geroofde Chinezen zijn in de eerste negen maanden van dit jaar op Cuba geland. Luidens eene circulaire van de heeren Travers & son werden ook Indianen uit de mexicaansche provincie Yucatan weggeroofd. Het totaal der in China ingescheepte koelies bedroeg 58,763, waarvan 8981 op den overtogt stierven. Onder de 50,000 ingevoerden waren niet meer dan 52 van het vrouwelijk geslacht. Als het eenvoudigste middel, om aan een en ander een einde te maken, wordt door het blad voorgesteld, de Cubasuiker in alle britsche havens te weren.

Men verwacht dat indien Carolina zich van de Unie afscheidt, het door geene andere staten zal worden gevolgd.

Duitschland.

Weenen 2 december. Een berigt uit Pesth van 30 november houdt het volgende in: Gisteren heeft de obergespan van Pesth, de graaf Carolyi, de notabelen van het comitaat bijeengeroepen, ten einde hen voorloopig te raadplegen over de vraag of tot de organisatie van het bestuur overeenkomstig het keizerlijke patent zou worden overgegaan. Na levendige beraadslagingen is men het daaromtrent eens geworden, dat de bevolking van het comitaat niets zou laten afdingen op hare regten en op de wenschen welke in de wetgevende vergaderingen van 1848 geuit zijn.

De eindbeslissing is intusschen voorbehouden aan de algemeene comitaatsvergadering, welke 10 december zal gehouden worden.

— De keurhessische standenvergadering is den 29 november door den minister van binnenlandsche zaken namens den keurvorst geopend. Terstond daarna werd eene zitting met gesloten deuren gehouden, waarin door den vice-president, den heer Ziegler, het voorstel gedaan werd om bij een adres aan den keurvorst de wederinvoering der constitutie van 1831 te verzoeken. In weerwil van de tegenspraak van den regeringscommissaris werd met 39 tegen 6 stemmen besloten dit voorstel in overweging te nemen en aan eene commissie te verzenden.

Berlijn 1 december. Behalve de procureur generaal, de heer Schwarck, is ook de heer Stieber, de pas ook in hooger beroep vrijgesproken directeur van policie, in zijne bediening geschorst. Tevens is door de regering gelast, dat een naauwkeurig onderzoek zal worden ingesteld, naar de handelingen der ambtenaren van policie en justitie, wat de wetten, en meer bepaald de wet op de persoonlijke vrijheid betreft. De minister van justitie heeft, naar men zegt, ... reeds verklaard, dat hij na afloop van dat onderzoek zijne betrekking zal nederleggen.

Een alhier in het licht verschenen brochure, getiteld: Berliner Polizei-Silhouetten, door dr. W. Eichhoff, is op last der policie in beslag genomen. Te Keulen heeft een nommer van den daar verschijnenden Kölnischen Anzeiger, wegens een opstel, getiteld: de minister van justitie Simons, het zelfde lot getroffen.

Frankfort 1 december. Uit Bern wordt medegedeeld dat de bondsraad met allen spoed voortgaat om het leger van wapenen naar de verbeterde constructie te voorzien. Dezer dagen zijn eenige stukken geschut, naar het stelsel van Armstrong, uit Engeland aangekomen.

Frankrijk.

Parijs 3 december. De Moniteur van heden zegt dat de keizerin in Engeland met de grootste geestdrift ontvangen is. H. M. zou heden een bezoek aan de koningin te Windsor brengen. De blijken van sympathie, die het engelsche volk aan de keizerin geeft, kunnen niet anders dan den band van vriendschap tusschen de beide natien naauwer toehalen, en bewijzen ten duidelijkste hoe zeer het gezond verstand der menigte de hevige en ondoordachte aanvallen afkeurt, welke een gedeelte der drukpers zich veroorloofd heeft.

— In het openbaar gemaakte verslag omtrent de begrooting van de stad Parijs wordt de kwestie van het octrooi in het breede behandeld. Het rapport verklaart zich tegen de afschaffing van het octrooi.

— Volgens Le constitutionnel, die over het algemeen geenszins ongunstig voor de italiaansche beweging is gestemd, zou de aanhang van Mazzini aan dien van Garibaldi de hand bieden om gezamenlijk het sardinische gouvernement te bestrijden. „Onze particuliere berigten uit Italie, zegt dat ministeriele dagblad, wijzen op ernstige moeijelijkheden in de politieke gesteldheid van het schiereiland. Er is eene bepaalde toenadering der mazzinisten tot de gewezen vrijwilligers van Garibaldi zigtbaar. De nieuwe bondgenooten verklaren hun republikeinsch programma ter zijde te stellen en het beginsel van een italiaansch koningrijk ter goeder trouw aan te nemen. Doch, al is de koning onaantastbaar, zijn ministerie is het niet; en zij hebben het vaste voornemen het in de aanstaande zitting van het italiaansche parlement met alle mogelijke middelen aan te vallen. De heer di Cavour persoonlijk zal vele beschuldigingen, en welligt vele heftige aanvallen moeten aanhooren. Men schijnt hem uitsluitend verantwoordelijk te willen stellen voor de verwikkelingen der buitenlandsche staatkunde. Deze parlementaire coalitie is een bedenkelijk feit; welligt zal de heer di Cavour de onstuimige beraadslagingen, welke te verwachten zijn, goed doorstaan; doch in allen gevalle zal hij zijne krachten moeten inspannen om zich staande te houden."

— Volgens geruchten zou de keizer, lettende op de steeds toenemende uitgaven, welke hij te bestrijden heeft, voornemens zijn het bedrag zijner civiele lijst, thans 25 millioen francs, behalve de bij-inkomsten der kroon, tot 40 millioen francs te laten verhoogen.

— Naar men zegt is den heer Thiers, bij de partiele verkiezingen, die voor het wetgevend ligchaam moeten plaats hebben, in twee districten de kandidatuur aangeboden. Men voegt er bij, dat de beroemde schrijver dit aanbod niet van de hand zou hebben gewezen.

— Men wil dat Louis Veuillot, de bekende clericale schrijver, eerstdaags eene brochure zal uitgeven onder den titel: L'Europe sans le pape. De schrijver zou daarin voornamelijk uiteenzetten, welke belangrijke plaats het pausdom, vooral uit het staatkundig oogpunt, in Europa inneemt.

— Volgens berigten uit Alexandrie, door La patrie medegedeeld, moet de onderkoning van Egypte het voornemen hebben te kennen gegeven, om eerstdaags eene bedevaart naar Mekka te doen, terwijl hij zich op dien togt zal laten vergezellen door een talrijk gevolg en door jagers van zijne garde. Het algemeen gevoelen is dat de onderkoning door die bedevaart aan de mahomedanen het bewijs wil leveren, dat hij, hoewel zich steeds gunstig betoond hebbende jegens de christelijke bevolking, niet te min trouw gebleven is aan de godsdienstige beginselen van het Islamismus. Men begrijpt dat na de gebeurtenissen in Syrie die bedevaart des onderkonings eene grootere beteekenis erlangt dan anders het geval zou zijn geweest.

— In onze salons is er sprake van een litterarisch nieuws, dat ten minste even veel beweging maakt als eene gewigtige

staatkundige tijding. Men zou namelijk het getal der leden van de fransche akademie tot vijftig willen opvoeren. Hoe gewigtig deze verandering zou zijn, kan slechts door hem begrepen worden, die den tooverglans, welke het eerwaardige en eeuwenheugende getal veertig omstraalt, ten volle kent.

— Thans behelst Le pays een artikel van den heer Granier deCassagnac, om te betoogen, even als Le constitutionnel reeds getracht heeft, *dat de tegenwoordige drukperswetgeving* de beste is welke men zich kan voorstellen. Dat die redenering echter niet veel ingang kan vinden tegenover de sprekende feiten, staat vast. Zoo zal bijv. het dagblad La Gironde dat voor twee zeer geringe overtredingen met geldboete gestraft is, doch zich van het tweede vonnis in cassatie begaf, van zelve ophouden te bestaan uit kracht van het vigerende decreet, als ook dat tweede vonnis bevestigd wordt.

— In La patrie en Le pays, wordt voortdurend gewezen op den benarden toestand in de Abruzzen. De Correspondance Havas ziet de zaak echter geheel anders in, en spreekt in plaats van een geregeld leger van 7000 man onder kolonel Lagrange, van een hoop plunderaars, die gebruik maken van de burgerlijke twisten om te rooven.

Italie.

Er is geenerlei belangrijk nieuws te melden. Piëmont gaat voort met toebereidselen tot den oorlog te maken en versterkt voornamelijk zijne vloot, zoo dat die tegen het voorjaar zoo sterk zal zijn, dat zij in de Adriatische zee met vrucht zal kunnen handelen.

Verder verneemt men dat koning Victor Emmanuel bij het verlaten van Napels, om zich naar Palermo te begeven, werd gesalueerd door het britsche eskader, dat gestationeerd is voor de oude hoofdplaats van het koningrijk der beide Sicilien. Deze hoffelijkheid, welke eene erkenning schijnt te behelzen van de nieuwe orde van zaken, heeft te Napels groote verwondering gebaard. Men dacht er dat ook een deel van de vloot den koning gevolgd was.

Bij zijne aankomst te Palermo, heeft de koning eene proclamatie afgekondigd, waarbij, met herinnering aan de banden die vroeger en nog in 1848 tusschen Sicilie en het koninklijk huis van Savoye hebben bestaan, aan de inwoners zedelijke instellingen toegezegd worden, benevens eerbied voor de prerogatieven hunner kerk. Daarentegen vordert de koning dat er eenheid en rust op het eiland zullen heerschen.

— Generaal Bosco, de opperbevelhebber van Gaëta, heeft den 1 dezer een rapport uitgegeven over eene verkenning, den 29 bevorens door zijne troepen gedaan in de vallei van Astralina, waar geenerlei door de Sardiniers opgerigt werk was aangetroffen. Den 26 en den 27 november hadden de belegerden een levendig vuur geopend tegen de vijandelijke werklieden, en dezen genoodzaakt om hun depot voor de daar te stellen loopgraven *tot op omstreeks 300 el verder terug* te trekken.

Ook wanneer het berigt van zoodanig behaald voordeel door de belegerden, zich bevestigt, dan staat dit nog in zeer gering verband met den einduitslag van den strijd.

In weerwil der groote bezwaren welke het terrein aanbiedt, gaan de sardinische troepen voorwaarts naar de Monte-Secco, welke men wil dat voor Gaeta is, hetgeen het Mamelon vert of de Malakofftoren voor Sebastopol was. Zij werken nacht en dag aan de daarstelling van batterijen voor mortieren, welke zij op den heuvel der Capuccini vervaardigen. Die batterijen moeten hun vuur den 8 of 10 december openen, en hoewel de belegerden ook alle mogelijke voorzorgen nemen, hoopte men ze binnen weinige weken tot de overgave te kunnen noodzaken.

— Te Napels schijnt de toestand iets beter. De nationale garde heeft een eind gemaakt aan de demonstratien der vrijwilligers van Garibaldi.

— De hertogin regentes van Parma heeft het jaargeld harer bij buitenlandsche hoven nog geaccrediteerde gezanten op de helft verminderd, terwijl de groothertog van Toskane en de hertog van Modena besloten zouden hebben hunne kostbare en nu blijkbaar nutteloos geworden gezantschappen met het einde dezes jaars geheel op te heffen, op welk tijdstip ook aan de modenasche troepen die nog op oostenrijksch grondgebied staan in de keus zou gegeven worden om naar hunne haardsteden terug te keeren, of zich bij de venetiaansche regementen te doen inlijven, welk een en ander duidelijk bewijst dat die italiaansche vorsten alle hoop op hunne herstelling, zelfs in het geval van een door Oostenrijk met goed gevolg gevoerden oorlog, hebben opgegeven.

Zeetijdingen.

Dingsdag zijn van de reede van Veere naar zee gezeild: de brik *Chance*, gez. J. Martin, en de schooners *Sussanne* en *Eleiser*, gezagvoerders J. Cooper en W. Darnell; alle drie van Middelburg naar Newcastle, met ballast.

Middelen van vervoer.

STOOMBOOTDIENST

TUSSCHEN MIDDELBURG EN ROTTERDAM.

[illegible] Uren van vertrek in December.

VAN MIDDELBURG:				VAN ROTTERDAM:			
Donderdag	6	's morg.	6 ure.	Vrijdag	7	's morg.	10,30
Zaterdag	8	„	7	Maandag	10	„	6 ure.
Zondag	9	„	8	Dingsdag	11	„	7
Dingsdag	11	„	10	Woensdag	12	„	7
Donderdag	13	„	11	Vrijdag	14	„	7
Zaturdag	15	„	6	Maandag	17	„	9,45
Zondag	16	„	6	Dingsdag	18	„	9,45
Dingsdag	18	„	6	Woensdag	19	„	9,45

Handelsberigten.

Graanmarkten.

Amsterdam 5 december.

Tarwe en gerst stil.

Raapolie op zes weken f 44¼. Lijnolie op zes weken f 31¾.

Middelburg 4 december.

Patentolie f 46. Raapolie f 43¾. Lijnolie f 34¾ per vat op zes weken.

Prijzen van effecten.

Amsterdam 5 december.

Nederland.	Certific. Werkelijke schuld	2½	pct.	62⅛
	dito Nationale dito	3	„	75⅛
	dito dito dito	4	„	98⅛
	Aand. Handelmaatschappij	4½	„	—
Rusland.	Oblig. 1798/1816	5	„	102⅛
	Certific. Hope & co.	4	„	75⅞
	dito dito 1855, 6de serie .	5	„	96
	dito	6	„	57
	Aand. spoorweg			206½
	Leening 1860. (contant)	4½	„	89¾
Polen.	Schatkistobligatien	4	„	78⅛
Spanje.	Obligatien	1¾	„	40⅝
	dito binnenlandsch	3	„	48
	Certific. coupons bewijzen			—
	Crediet instelling			—
Oostenrijk.	Obligatien Weener metalliek . . .	5	„	43⅝
	dito amsterdamsche	5	„	65½
	dito nationale	5	„	50¼
	dito 1847/1852	2½	„	23⅝
	Bank actien	3	„	610
Belgie.	Certificaten bij Rothschild	2½	„	—
Portugal.	Obligatien	3	„	45½
	dito nieuwe	3	„	44⅛
Grenada.	dito			15½
Venezuela.	dito	2½	„	19½
Illinois.	dito	7	„	90½
Mexico.	dito	3	„	—

Londen, 4 december, ten 12 ure. Consols 93⅝.

Weenen, 4 dec. (slotprijzen) Metalliek 5 pct. 65,10.

Parijs, 4 dec. (slotpr.) 4½ pct. compt. —,— 3 pct. 70,60

Boekbeschouwing.

PAUS EN KEIZER, DOOR J. M. CAYLA.

Wij zijn geen vrienden van het ultramontanisme. Wij verheerlijken den paus niet, als de goddelijke waarheid in het vleesch geopenbaard. Wij *zullen met gejuich den dag begroeten*, waarop de katholieke gemeente zal ophouden haar godsdienstig geweten in den kerkvorst van Rome te stellen. En toch hebben wij ons diep bedroefd over den lof, die door vele in- en buitenlandsche dagbladen aan bovengenoemd geschrift is toegezwaaid. Wij hebben ons geërgerd over de ligtzinnigheid, waarmede, in ons land en in andere protestantsche landen, verderfelijke en onzedelijke beginselen worden geprezen, zoodra zij een geest ademen, die van haat tegen Rome getuigt. Met verontwaardiging hebben wij gezien dat gidsen van het publiek, die zich onder de heilige vaan van het liberalisme hebben geschaard, niet aarzelen een pamflet te onderschrijven, hetwelk aan onheilige belangen de heerlijkste regten van den *menschelijken geest wil ten offer brengen.*

De heer Cayla biedt ons een korte schets van den eeuwenheugenden strijd, welke pausen en vorsten tegen elkander gevoerd hebben. Hij toont ons, hoe de aanmatigingen van de eersten steeds twist en tweedragt tusschen de onderdanen van de laatsten hebben gezaaid. Om de rust van Frankrijk te verzekeren, wil hij dat het breke met Rome en het bestuur van godsdienstige en wereldlijke aangelegenheden in de handen van Napoleon III vereenige. „Is het regtvaardig, vraagt hij, dat een land als Frankrijk bevelen ontvange van een vroegeren italiaanschen monnik, wanneer het in zijne geschiedrollen en nog heden ten dage zoo vele klerikale celebriteiten kent, welke het katholicisme op eene edele wijze hebben beschermd en verdedigd?" Doch deze woorden zijn slechts geschreven om het nationaal gevoel van het ijdele fransche volk te streelen; geen liefde tot regtvaardigheid, maar vrees voor den invloed der aan Rome verknochte geestelijkheid bezielt hem. „Is het voorzigtig, (lezen *wij onmiddelijk daarna in de slechte* vertaling, door den heer Nygh uitgegeven), aan een paus, die van zijne hoedanigheid als italiaan heeft moeten doen blijken, om tot den pauselijken troon te geraken, het regt te laten, om niet alleen datgene wat het geloof betreft, maar zelfs de geringste bijzonderheden van het godsdienstig bestuur te regelen? Neen, duizendmaal neen! het tegenwoordig gedrag van verscheidene leden der fransche geestelijkheid, bewijst hoe noodlottig de invloed van Rome is. Wat hebben bijna al de bisschoppen gedaan, en wat doen zij nog? In hunne mendementen luiden zij de alarmklok; zij roepen Frankrijk op tot een godsdienstigen burgeroorlog, en zoo zij niet excommuniceren in naam van de wereldlijke magt, dan komt dit om dat zij goede redenen hebben om te twijfelen aan dewerking van hun banvloek. In plaats van de regering te ondersteunen in haar hervormingswerk, eene regering welke zoo veel voor hen gedaan heeft, spreken de prelaten slechts de taal van haat en tweedragt. *Men zoude zeggen dat hun vaderland* te Rome is; zij moesten niet vergeten dat, daar zij even als al de overige „ambtenaren" van den staat bezoldigd worden, het hun pligt is, die regering te gehoorzamen, te ondersteunen."

Niemand late zich door protestantsche antipathien misleiden. In Frankrijk gevoelt zich enkel de katholieke partij bij magte nog eenigen tegenstand te bieden aan den alvermogenden keizer. Men moge hare beginselen en bedoelingen verwerpen, maar vergete niet dat zij op dit oogenblik het laatste bolwerk der vrijheid is. Zij alleen wil nog niet deelen in de algemeene slavernij; zij alleen kan nog niet besluiten tot ondersteuning van een bestuur, dat haar onverschillig of vijandig is. Ofschoon zij steeds betoond heeft weinig liefde te koesteren voor het groote beginsel der vrijheid, wordt toch door *niemand anders dan door haar dat beginsel tegenwoordig in* Frankrijk gehandhaafd; immers, zij alleen buigt niet voor den schier almagtigen vorst. Zij alleen gevoelt een andere roeping dan die haar door den keizer wordt opgelegd; zij alleen wil hare regten niet verkoopen voor de bezoldiging, welke zij ontvangt van den staat; zij alleen wil niet zijn onderdanig „ambtenaar."

Die laatste tegenstand moet gebroken, dat laatste bolwerk der vrijheid moet worden omvergehaald. En daarom wil Cayla dat Frankrijk zich aan de pauselijke voogdij onttrekke, om voortaan ook de regeling van al zijne godsdienstige belangen aan den keizer op te dragen. Thans heerscht niet slechts deze, maar nog een ander despoot, de paus, over Frankrijk; het strijdige van beider wenschen belet dat de slavernij volkomen zij; dus moet de kracht van den laatste worden vernietigd en de keizer ook paus zijn in zijn rijk. Om de bedoelingen van den heer Cayla in al hare verachtelijkheid te doen kennen, merken *wij op, dat hij de tegenwoordige bisschoppen* zoude willen handhaven, op voorwaarde dat zij deze nieuwe „nationale godsdienst" wel wilden bezweren. De karakterlooze man begrijpt niet dat zij iets tegen zijn verzoek zouden kunnen inbrengen. Immers, „de keizer, als hoofd der nationale godsdienst, zoude niet met Rome behoeven te breken over hetgeen het dogma en het geloof betreft." De keizer zou slechts opvolger van Pius IX zijn, en, even min als zulks door een nieuwen paus gedaan wordt, eene geloofsbelijdenis vaststellen, welke van de roomsch-katholieke overlevering afwijkt. Alles zou den ouden gang volgen, met deze uitzondering dat voortaan niet de paus, maar „het hoofd van den franschen staat, op souvereine wijze, het bestuur der eeredienst zou leiden." De godsdienst *zou voortaan geadministreerd worden en haar centrum vinden* te Parijs, op de zelfde wijze als het policie- en financiewezen. „Daar Parijs het middenpunt en het hart van Frankrijk is, zoude de aartsbisschop van Parijs tot groot-patriarch benoemd worden. Elk *jaar zoude eene* kerkvergadering bijeenkomen om kennis te nemen van den toestand der katholieke kerk. Dit concilie zoude gepresideerd worden door den groot-patriarch, als gedelegeerde van het hoofd van den staat. De provinciale conciliën zouden verschillende malen in het jaar bijeengeroepen worden, naarmate van de behoeften der dioecesen. De paus zoude zich op die conciliën kunnen laten vertegenwoordigen door kardinalen of bisschoppen, welke slechts eene consultative stem zouden hebben. Twaalf kardinalen zouden onmiddelbaar door het hoofd van den staat worden benoemd, welke kardinalen beurtelings den raad van den patriarch zouden uitmaken." In één woord, de keizer zou door zijn onderdanigen dienaar, zijn gedelegeerde, den groot-patriarch, *en diens raad, twaalf kardinalen door den keizer* benoemd, de godsdienstzaken van zijn volk op souvereine wijze regelen; het volk zou voor niets, zelfs niet voor zijn godsdienst te zorgen hebben; het land zou volkomen rust genieten, daar alle magt, zoo wel de geestelijke als de wereldrijke, in ééne hand zou berusten.

Laat ons echter niet voorbijzien dat Cayla toch een schaduw van vrijheid en zelfwerkzaamheid aan zijne landgenooten zou willen laten. „Voortaan zouden de prelaten door het algemeen stemregt gekozen worden. De gemeenten zouden verscheidene kiezers voor elk kanton benoemen; die kiezers zouden zich naar de hoofdplaats begeven en overgaan tot de verkiezing van den bisschop, die van zijne hoedanigheid als franschman zou moeten doen blijken. Eenvoudige priesters zouden verkiesbaar zijn, gelijk dit in de eerste tijden des Christendoms het geval was. De kantonnale geestelijken zouden gekozen worden door de geestelijken van het kanton. De pastoors der gemeenten zouden gekozen worden door de inwoners." Maar, vragen wij, wat zou dat alles baten? Blijkt niet overtuigend uit het bovenstaande dat al dat drukke stemmen slechts misleiding zou zijn? Wat zou het volk anders doen dan diegenen aanwijzen, welke voortaan de eer zouden hebben de godsdienstige besluiten van Frankrijks alleenheerscher te voltrekken?

Welligt zal iemand ons vonnis over het voorstel van Cayla, afwijzen met een beroep op Rusland, waar de czaar godsdienstig hoofd, op Turkye, waar de sultan opvolger der kalifen is. Maar men vergete niet dat juist ten gevolge van deze vereeniging van wereldlijke en geestelijke, magt de russische geestelijkheid is afgezonken tot den laagsten graad van dienstbaarheid *en verachtelijkheid, dat eveneens bij de volgelingen* van Mohammed alle gevoel van kracht en verantwoordelijkheid stelselmatig door het overal ingrijpend despotisme is uitgedoofd. Welligt zal nog iemand Cayla willen verdedigen door een beroep op Engeland, waar de koningin tevens hoofd der godsdienst is. Men bedenke echter dat in Engeland niet Victoria regeert, maar dat het krachtige engelsche volk zich zelf regeert. Men bedenke dat in Engeland de ruimste vrijheid, de grootste zelfwerkzaamheid bestaat, terwijl in Frankrijk niets door het volk, maar alles door den staat wordt verrigt. Men bedenke dat Engeland drukpers-vrijheid, regt van vereeniging en vergadering bezit, terwijl in Frankrijk de deur van geen enkele kerk wordt ontsloten zonder toestemming van den staat; dat, al zijn hier even zeer als daar alle godsdienstige gezindten gelijk voor de wet, zij in Frankrijk geene van alle zich op vrijheid van godsdienst kunnen beroemen, maar in de zelfde slavernij in meerdere of mindere mate *deelen.*

Frankrijk zal zich dan eerst krachtig verheffen uit den afgrond, waarin het tegenwoordige gouvernement het besloten houdt, wanneer het, gelijk Engeland en ons klein, maar gezegend Nederland, vrij zal zijn, zoo wel op godsdienstig als op staatkundig en burgerlijk gebied. De godsdienst is bij uitstek een zaak van het geweten, en zonder eenige waarde, wanneer

zij geen vrucht is van persoonlijk onderzoek en zelfstandig streven! Voorzeker, afschuwelijk was de tirannij der geestelijke magt in de middeneeuwen, en ontelbare offers heeft zij geëischt. Maar nog afschuwelijker is de tirannij der wereldlijke magt over de gewetens. De inquisitie heeft brandstapels ontstoken, maar in naam der waarheid en uit vreeze dat de zielen van velen verdorven zouden worden door de prediking der logenprofeten. Waar de godsdienst door den staat wordt onderdrukt, handelt deze minder wreed, maar wordt hij ook door minder edele beweegredenen gedreven. De staat gevoelt geen liefde voor de waarheid, maar handelt slechts in het belang der rust; hij bekommert zich niet om de zielen, maar wil slechts orde. Hij beschouwt de godsdienst als een policiemaatregel en tracht het bijgeloof, gelijk Portalis het heeft uitgedrukt, te regulariseren in het belang der openbare veiligheid. De inquisitie heeft Luther niet kunnen beletten naar den vaan van het protestantisme te grijpen; de heerschappij van den staat dooft langzaam, maar zeker, alle godsdienstig gevoel, en dommelt de gewetens in doodelijke rust, door uitsluitend eerbied voor stoffelijke belangen te eischen.

God behoede dat de wenschen van Cayla immer in Frankrijk verwerkelijkt worden! Moge voortaan Napoleon wat minder teedere zorg voor de rust van zijn ongelukkig en vernederd volk koesteren, en wat meer eerbied voor de gewetens zijner onderdanen!

Weldadigheid.

Eene zware ramp heeft de gemeente Biervliet getroffen. Nagenoeg de geheele oogst is dezen zomer door hagelslag verwoest. Ook de oogst van den armen is mislukt. De arbeiders hebben geen werk en dus geen brood. En de gegoeden, die zelven zoo veel schade hebben geleden, kunnen niet in den grooten dringenden nood voorzien! Hier is buitengewone hulp, bijstand van elders onmisbaar.

Daarom wenschen de ondergeteekenden eene **Loterij** te houden van Dames Handwerken enz., ten voordeele der behoeftigen. Zij zal bestaan uit 250 prijzen, waaronder zeer fraaije, vooral die geschonken zijn door H. M. de koninginmoeder en H. K. H. prinses Hendrik. Dat bewege u, naast de zucht tot weldoen, waarde landgenooten! om er ijverig aan deel te nemen. Het lot is bepaald op 50 cent.

Tot het verkoopen van loten hebben zich bereid verklaard: te Vlissingen dr. van der Beke Callenfels; te Middelburg de heer L. Ripping, en te Zierikzee ds. Drooglever Fortuyn, bij wie men zich alzoo kan vervoegen, en bij de ondergeteekenden

Biervliet, W. A. KROM — VOGEL.
4 december 1860. A. C. M. CALLENFELS.

Advertentien.

Heden beviel van eene doodgeboren DOCHTER M. W. HOEK, geliefde Echtgenoot van

Middelburg, JAC. MINDERHOUT.
den 3 December 1860.

Voorspoedig bevallen van eene DOCHTER J. W. BLOEM, geliefde Echtgenoot van

Middelburg, J. P. G. WESTHOFF.
den 5 December 1860.

Heden ontsliep kalm en zacht in den Heere, in den ouderdom van 61 jaren, SARA WILHELMINA CABOORD, geliefde Echtgenoot van

Cortgene, L. HERBURG.
den 30 November 1860.

Eenige kennisgeving.

Heden overleed onze zeer geachte Vader en Behuwdvader, de WelEerwaarde Heer DANIEL VAN BASSELAAR, in den ouderdom van 80 jaren en ruim 7 maanden.

I. C. O. BENTEYN.
Biervliet, W. C. M. BENTEYN,
den 2 December 1860. VAN BASSELAAR.

Middelburg, 5 December 1860.

Heden overleed te Zeyst Mevrouw GROTHE — TAETS VAN AMERONGEN.

GROTHE VAN WEMELDINGE.

Voor bewezen hulp en menschlievend medelijden tijdens de ziekte, en de velerzijds hartelijke deelneming bij het overlijden mijner waardige Echtgenoote betoond, betuig ik aan allen den verschuldigden dank.

Veere. J. C. BUTH.

AANKONDIGING.

Bij Vonnis der Arrondissements Regtbank te Middelburg, den 27sten Junij 1860, op verzoekschrift van den Man, gewezen, behoorlijk geregistreerd en beteekend, is door **Echtscheiding** ontbonden het Huwelijk, bestaan hebbende tusschen JOHANNES BARTHOLOMI SIMONS, buitengewoon Commies bij de Plaatselijke Belastingen te Middelburg, en aldaar woonachtig, en MARIA ANTHONETTA VAN WOERKENS, zonder Bedrijf, regtens wonende te Middelburg, verblijf houdende te Zierikzee.

Waarvan aankondiging in gevolge de wet.

De Procureur van den Verzoeker,
(Kosteloos.) J. M. BRIEVE.

AANKONDIGING.

De rangschikking in het Faillissement van B. J. DE ROOS, bevorens Schoenmaker en Winkelier te Middelburg, is ter Griffie der Arrondissements Regtbank te Middelburg nedergelegd, om aldaar gedurende 14 dagen na heden ter inzage van een ieder te verblijven.

Middelburg, 5 December 1860.

De Curator in genoemd Faillissement,
P. DE MARET TAK, Procureur.

WISSELBANK TE MIDDELBURG.

De DIRECTEUR der WISSELBANK te Middelburg, daartoe door Heeren Commissarissen gemagtigd, maakt bekend:

dat de gewone jaarlijksche **Sluiting** zal plaats hebben op Vrijdag den 28 December 1860, en dat de Bank zal **geopend** worden op Woensdag den 2 Januarij 1861;

dat tot het nazien der Saldos van Rekening zal worden gevaceerd op Maandag den 31 December 1860, des voormiddags van 10 tot 12 ure, op welken tijd de Saldohouders worden verzocht aan Heeren Commissarissen over te leggen eene onderteekende opgave van het Saldo hunner Rekening.

Middelburg den 26 November 1860.

De Directeur voornoemd,
P. DUMON TAK.

Mr. C. VAN DER LEK DE CLERCQ, Notaris te Zierikzee, zal op Dingsdag den 11 December 1860, des voormiddags om 9 ure, ten huize van den Heer W. G. ZANDVOORT, te **Zierikzee**, en ten verzoeke van zijne Principalen, openbaar verkoopen:

EENIGE GOEDEREN

afkomstig van het gestrande Schip Suomi en bestaande in: p. m. 16000 bosjes Touw (Coiryarn), oud en nieuw Touwwerk, Want, Zeilen, Blokken, Ankers, zware en ligte Kettingen, Ra's, Stengen, een stuk Mast, Brandhout, IJzer- en Koperwerk, Nagels, Scheepsklokken, Stoelen, ledig Fust, Provisien, blokken Mahony- en Pokhout enz. enz.

Zijnde alles des daags vóór de Veiling voor een ieder te bezigtigen, op de Nieuwehaven te Zierikzee.

VERKOOPING TE WESTKAPELLE.

De Notaris P. LOEFF zal op Dingsdag den 11 December 1860, des voormiddags ten 10 ure, te **Westkapelle**, in de Herberg bewoond door L. DEN HOLLANDER, in het openbaar ter verkoop aanbieden

15 WONINGEN MET ERF,

staande en gelegen te Westkapelle, in de Noord- en in de Koestraat, gemerkt no. 211, 210, 209, 208, 207, 206, 205, 204, 156, 157, 158, 159, 160 en 297.

Voorts een **HUIS en SCHUURTJE met ERF,** staande en gelegen te Westkapelle aan en bij den Dijk, genaamd KALLO, eerst dezer dagen nieuw gebouwd.

En eindelijk **een Perceel BOUWLAND,** onder Westkapelle, groot 40 Roeden 60 Ellen, genaamd het ROTTEVELD, gelegen aan de Vaart.

Alles bij uitgezette Kaarten breeder omschreven.

De Woningen en het Huis en Schuurtje zullen daags vóór den verkoop te zien zijn, terwijl inlichtingen kunnen worden verkregen bij LEUNIS VERHULST ABz., te Westkapelle en ten Kantore van genoemden Notaris te Koudekerke.

De Notaris TH. VAN UIJE PIETERSE zal op Woensdag den 12 December 1860, des voormiddags 10 ure, aan het Huis wijk C no. 39, in de Slijkstraat te **Vlissingen**, presenteren te verkoopen, eene partij

MEUBELAIRE GOEDEREN, VERFWAREN, SCHILDERS-GEREEDSCHAPPEN,

en wat meer zal worden gepresenteerd. — Daags te voren voor een ieder te zien.

Op Zaturdag den 15 December 1860 zal binnen Middelburg worden verkocht, eene aanzienlijke partij aan die Gemeente toebehoorende HARDE en ZACHTE

OLMEN BOOMEN,

waarvan onderscheidene zeer geschikt tot Werkhout.

Aanvang des morgens ten 10 ure, aan de Heul buiten de Vlissingsche Poort.

De Notaris P. VAN DE GRAFT zal op Vrijdag den 21 December 1860, des voormiddags ten 11 ure, in de Uitspanning **de Zwaan**, in de Gemeente Oost- en West-Souburg, in het openbaar bij opbod te koop aanbieden,

Een **HUIS en ERVE**, waarin sedert jaren met goed gevolg het

BROODBAKKERS-BEDRIJF

wordt uitgeoefend, met daarachter gelegen **TUIN** en daarnevens staande **SCHUUR**, staande en gelegen op het Dorp Oost- en West-Souburg, Kadastraal bekend sectie B numeris 534 en 556, ter inhoudsgrootte van 22 R. 55 Ellen.

Jaarlijksche Lasten ƒ 17,18.

Voorschreven Vaste Goederen zijn daags vóór en op den dag van verkoop voor een ieder te bezigtigen.

Nadere inlichtingen te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris.

HOUTVERKOOPING op **Ter Linde,** (Ritthem), Zaturdag 5 Januarij 1861.

VERKOOPING op **Rhijnsburg,** Woensdag den 9 Januarij 1861, des voormiddags ten 10 ure, van **Hakhout** en **Boomen.**

HOUTVERKOOPING op Dingsdag den 15 Januarij 1861, op de Buitenplaats **Zeeduin en Duino,** onder de Gemeente van Oostkapelle, des morgens om 10 ure precies, van ruim 5 Bunders zwaar geslagen Essen, Elzen en Willigen **Kaphout,** eene partij Populieren **Stammen** en **Snoeïling,** en ruim **2000** drooge **Mutsaards.**

UIT DE HAND te Koop een **KAROTERIJTJE,** met **twee Woningen** en verderen Timmer, gelegen in de Kom dezer Gemeente. Te bevragen ten Kantore van den Notaris VAN DE GRAFT.

De ondergeteekende neemt bij deze de vrijheid zijnen geachten Stad- en Landgenooten te berigten, dat hij op heden zijnen **WINKEL** heeft GEOPEND van **Kruideniers, Vettewarierswaren** en **Sterke Dranken,** in de Langevijle, wijk K no. 385. Zich beleefdelijk in hunne gunst aanbevelende; belovende eene allezins goede en civiele bediening.

Middelburg, 6 Dec. 1860. W. A. VAN DER HARST.

CONSERVATIE DER OOGEN.

J. SMITS,

GEZIGTKUNDIGE EN BRILLENSLIJPER VAN ROTTERDAM,
THANS MIDDELBURG,

neemt de vrijheid het geëerde Publiek te berigten, dat hij alhier is gearriveerd met een aanzienlijk assortiment fijne **Dag- en Avondbrillen, Lorgnetten** voor Heeren en Dames; voorts eene fraaije Collectie **Cilinder-Glazen** van de schoonste vinding, dienende om de lichtstralen te concentreren, voor Concave, Convexe en voor de Cataract. Brillen en Brillenglazen van gemelden Opticus worden van Heeren Deskundigen aanbevolen, als volgt: den Heer VADER, Doctor te Wissekerke, in Noordbeveland; den Heer W. VAN EEDEN, Stads-Chirurgijn te Zalt-Bommel, in Gelderland, en den Heer VERLEGH, Stads Heel- en Verloskundige te Breda. Hij noodigt uit alle Lijders aan Oogziekten van verschillenden aard tot het zien zijner Glazen, om die genen, die het weldadig licht wenschen te blijven genieten, behulpzaam te zijn, waarover Heeren Deskundigen getuigenis kunnen geven; hij is ten allen tijde bereid zich aan een onderzoek zijner Glazen en van zijne kunde te onderwerpen, en is te ontbieden ten zijnen Woonhuize, Vlissingschestraat, lett. K no. 63, te Middelburg.

MEN VRAAGT voor **Middelburg** en Omstreken, voor een zeer solide BRANDVERZEKERING-MAATSCHAPPIJ groot **ƒ 300,000,** een **AGENT,** met verpligting een Aandeel te nemen à ƒ 1000 Fournissement, op zeer aannemelijke Voorwaarden. Ook zullen de posten der Nederlandsche Handelmaatschappij mede geteekend worden. — Reflecterenden adresseren zich franco, met geteekende Brieven onder lett. **B**, bij den Boekh. G. W. TIELKEMEIJER, te Amsterdam.

Aan de Openbare School in de Gemeente **Zaamslag** wordt met 1 Januarij 1861 gevraagd een **HULPONDERWIJZER,** op eene Jaarwedde van ƒ 300. — Adres met gefrankeerde Brieven aan den Heer Burgemeester dier Gemeente.

NAPOLEON II, Historische Roman, naar het Hoogduitsch van JEANE CHARLES (BRAUN VON BRAUNTAL), door A. ISING, ƒ 1,25.

GEDENKSCHRIFTEN van JOSEPH GARIBALDI, door ALEX. DUMAS, één Deel. ƒ 2.—

GEHEIME GEDENKSCHRIFTEN van LOUIS NAPOLEON BONAPARTE, Deel I en II. ƒ 3,40.

DE ONAFHANKELIJKHEIDS-OORLOG IN ZUID-ITALIË, onder redactie van A. ISING. Dit werk wordt uitgegeven in Afleveringen van 2 à 3 Vel, à 10 cent per 24 Bladzijden. Men behoeft zich voor niet meer dan één Deel van 16 à 18 Vel te verbinden.

GRIEKSCHE VROUWEN, Grieksche Liefde (Historische Schets), door Dr. H. F. THIJSSEN. ƒ 1,95.

(De Uitgever acht zich verpligt op te merken, dat dit werkje meer geschikt is voor Heeren- dan voor Dames-Lektuur.)

Uitgaven van H. NIJGH. Alom te bekomen.

SNELPERSDRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.